

Als je ze kent

Van Fieke Gosselaar verscheen eveneens
bij Ambo|Anthos uitgevers

Tussen de anderen
Het land houdt van stilte

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos uitgevers via
amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Fieke Gosselaar

Als je ze kent

Ambo|Anthos
Amsterdam

De auteur ontving voor het schrijven van dit boek
een projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

ISBN 978 90 263 4927 0

© 2022 Fieke Gosselaar

Omslagontwerp Bloemendaal & Dekkers

Omslagillustratie © Bloemendaal & Dekkers / iStock

Foto auteur © Pepijn van den Broeke

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

1

Thuis heb ik een boodschappenlijstje gemaakt om zo doelgericht mogelijk door de gangpaden van de supermarkt te kunnen lopen. Ik leun op het handvat van de winkelwagen. Mijn lijstjes zijn sneu, er staan geen koekjes en chips op, geen chocolademelk en wijn. Alleen maar boodschappen in de puurste zin van het woord: niks aan. Ik wandel langs de bakken gevuld met broccoli, courgettes en wortels aan de ene kant en peren, appels, bananen aan de andere kant. Naast me staat een moeder hardop na te denken. Het lijkt alsof ze overlegt met haar peuter over het avondeten, maar ik zie dat ze zonder na te denken allerlei groentes in haar winkelkar gooit: paprika, prei en bloemkool, zakje knoflook, broccoli. Spruitjes pakt ze ook mee. ‘We kunnen lasagne eten of een bloemkoolschotel?’ vraagt ze en ikerger me aan haar: een opgewekt hoofd dat zonder moeite van het kussen is gerold en nu zorgeloos alles in haar karretje kwakt. Ze is mijn leeftijd of misschien twee jaar jonger. Haar dochter sabbelt aan het oor van haar knuffelkonijn. Ik glimlach naar het meisje, duw mijn wagen een gangpad in en ben de tel kwijtgeraakt van de kosten. Een zak spruitjes kost 1 euro 79, maar ik wil nog koolvisfilet halen en appelstroop of pinda-

kaas. In de koelkast ligt nog een stuk kaas.

Tot nu toe heb ik een pak rijst, melk en brood in mijn kar liggen en ik zou het graag opleuken door er een zak kroepoek bij te leggen, een speltbrood met zaadjes erop en een tweede pak melk voor mijn cappuccino, maar ik laat dat. Ik bekijk een potje maïskorrels van 300 gram voor 75 eurocent en zie drie bij elkaar verpakte potjes maïskorrels van 150 gram die samen 2 euro 85 kosten en daarnaast staat een pot kidneybonen voor 68 eurocent. Ik kan twee dagen spruitjes, maïs en kidneybonen gehusseld door de rijst eten en het kort in de oven doen met kaas erover. Eieren wil ik ook nog halen en ik twijfel tussen een doos van zes of van tien stuks. Zes eieren zijn goedkoper, en op welk bedrag kom ik dan uit? Bij de rijst had ik een soortgelijk dilemma. Met weinig geld ben je eigenlijk duurder uit, omdat de grootverpakkingen een forse hap uit het boodschappenbudget nemen, terwijl een pak rijst van 1000 gram op de lange termijn goedkoper is dan een pak van 400 gram. Ik sta stil voor de wand met eieren als een man zonder mandje of kar diep zucht en op die manier laat blijken dat ik in de weg sta. 'O sorry,' zeg ik. Hij pakt een doos scharreleieren van twaalf stuks, onder zijn arm heeft hij een pak pannenkoekenmeel geklemd.

Ondertussen word ik ingehaald door de vrolijke moeder en het konijnenmeisje dat nog steeds sabbelt op een oor. Een doos merlot wordt ingeladen, terwijl ze een bus Pringles en een zak walnoten opzieschuift. Haar dochter probeert een pak chocoladekoekjes met een tekenfilmfiguurtje erop uit de wagen te pakken. Een zakje verse croissants voor straks bij de lunch zit tussen de pakken melk geplet.

Ik zou wel een croissant met frambozenjam lusten en hoeft dat heus niet altijd, val hier niet te pletter van de jaloezie, maar

nu ik me dat zo voorstel... Ik kan dat best doen, een kwartje kost dat, maar ik had met mezelf afgesproken om me aan mijn lijstje te houden. Tot tien tellen zeggen ze, de zucht naar lekkers minderen, en denken aan iets anders. Wat ga ik doen vandaag? Wat was gisteravond het einde van *Undercover* ook alweer, zo'n cliffhanger? Het werkt niet; ik draai mijn kar en rijd linea recta naar de broodafdeling. Wat kan mij het schelen. De enige persoon die mij dat ontzegt, ben ik zelf en als ik niet wil luisteren, is dat mijn eigen keuze. Vandaag kan ik dat ene kwartje lijden. Het is idioot om altijd maar na te denken. Ik word er niet goed van. Daarom heb ik een hekel aan supermarkten.

Ik sluit aan in de rij bij de zelfscankassa's en luister naar een telefoongesprek van de student die voor me staat te wachten. 'Een pak koffie en zes blikken Red Bull heb ik gekocht. Hebben we dan genoeg?' Ik zou willen roepen dat hij gewoon op tijd moet beginnen met studeren, maar dan klink ik waarschijnlijk als zijn moeder. Zijn blauwe overhemd heeft hij netjes in zijn broek gestoken. Zijn haren vallen nonchalant voor zijn gezicht. Ik schat hem in als een tweedejaars student, economie of bedrijfskunde, die zich totaal niet druk maakt over de tijd na het afstuderen. Het solliciteren en na twee jaar weer moeten solliciteren, na een halfjaar jezelf afvragen of je alvast moet beginnen met opnieuw te solliciteren. De liefde die je had gevonden en waarvan niemand had gedacht dat die zou stranden, eindigt met een knal. Je vraagt je af wat er van je dromen terecht is gekomen: de vijfendertig gepasseerd, geen vast contract, geen huis, geen liefde en nog steeds zijn er grote vragen. Je lijkt zelfs onzekerder te zijn geworden, terwijl je had verwacht dat je na je vijfendertigste tenminste met een soort weemoed kon terugkijken op de periode waarin je volwassen werd, dat je kon glimlachen om die onbesuisde momenten en

er weliswaar naar terug kon verlangen, maar dat het ook goed was dat er nieuwe twintigers waren en dat jij daar niet meer toe behoorde.

‘Mevrouw?’

Achter me staat een rij voor de zelfscankassa's en voor me is een apparaat vrij. De student stapt met zijn pak koffie en blikken Red Bull in zijn armen door het poortje naar buiten.

Bij de kassa moet ik 10 euro 74 afrekenen en dat valt me tegen, ik wilde op 10 euro uitkomen of in ieder geval met het croissantje erbij onder de 10 euro 50 blijven. Als ik de winkelwagen heb teruggebracht, besluit ik bij de uitgang toch mijn boodschappen na te rekenen.

Een man voor me koopt een slof sigaretten en een kraslot met zilverkleurige klavertjesvier. Hij blijft naast me aan de balie staan krassen als ik aan de beurt ben. Zijn duimnagel is vergeeld door het roken en is te lang om netjes te noemen.

‘Mijn bon klopt niet,’ zeg ik. ‘Ik kom uit op 10 euro 52, terwijl ik 10 euro 74 moest betalen.’ De kassabon leg ik voor de caissière neer.

‘Goedemorgen mevrouw.’

Ze heeft me vaker gesproken en ik zie dat ze haar best doet om een glimlach op te zetten.

‘Geef u de boodschappen maar. Dan reken ik het voor u na.’

Ik wacht en een vrouw achter me moet eveneens wachten. Ik voel dat ze haast heeft; hoor geritsel van een jas, geschuifel van haar schoenen die haar ongedurigheid verraden. De man die voor me was, laat zijn kraslot leeg gekrast op de balie achter.

‘U hebt gelijk, mevrouw. U krijgt 20 eurocent retour.’

‘22 eurocent.’

‘Daar doet niemand aan.’ Ze overhandigt me een muntje van 20 eurocent. ‘Weet u wat? U krijgt een bloemetje van mij.’

‘Dat is niet nodig.’

‘Jawel, u krijgt een bloemetje van mij. Ik hoop dat het niet nog eens gebeurt. Op die zelfscankassa’s moet iedereen kunnen vertrouwen.’ De caissière bukt zich en haalt een bosje gerbera’s tevoorschijn. Als ik me omdraai, kijkt de vrouw die achter me staat me chagrijnig aan en zet een stap naar voren.

Thuis pak ik een groen-oranje retrovaas uit mijn keukenkast. Mijn moeder wilde hem jaren geleden wegdoen, omdat ze er na veertig jaar op uitgekeken was. ‘Vintage!’ riep ik, en ik griste hem uit haar handen. Op het aanrecht schik ik de donkeren lichtroze bloemen naast de oranje- en geelgekleurde en zet de vaas op tafel. De hete kop koffie zet ik ernaast en ik smeer vlug de croissant met frambozenjam, zoals ik het had bedacht. Uiteindelijk ben ik een tevreden mens, maar ik kan zo opzien tegen die boodschappen, zo stressvol is het altijd in die supermarkt. Ik pluk een stofje van een bloemblad, roer gedachteloos in mijn kopje en zie dat de boombladeren van de esdoorns in de straat al vergelen. Als ik de koffie straks op heb, wil ik mijn balkon winterklaar maken: de potten met uitgebloeide bloemen leeghalen, de bladeren wegvegen.

In de verte klinken sirenes, maar ik merk ze pas echt op als ze dichterbij lijken te komen. Ik hoor ze bijna dagelijks, sirenes van de hulpdiensten elders in de stad, en een enkele keer lees ik er iets van terug. Nu wordt het geluid steeds luider en indringender tot er schuin tegenover mijn huis drie politieauto’s met zwaaiende lichten en harde sirenes afremmen en aan weerskanten van de straat half op de stoep parkeren. Agenten stappen uit, ze overleggen kort met elkaar en ik ga met mijn hoofd tegen het raam staan om te zien naar welke voordeur ze

gaan. Buren doen hetzelfde. Iedereen die thuis is, staat voor het raam te koekeloeren. Nooit gebeurt er hier iets noemenswaardigs, op een enkele schreeuwende junk na, een dronken student, een keer een omgebogen autospiegel in de ochtend. Ze rammen de voordeur van het huis in. Ik denk na over wie er kan wonen. Het huis valt net buiten mijn gezichtsveld, maar ik moet de bewoner kennen.

Misschien dat er binnen een paar minuten een geboeid persoon naar buiten komt, een lid van een terroristische organisatie hield zich er weken schuil. Vorige maand was er opnieuw een aanslag in Duitsland en dat is tenslotte ons buurland. Twee agenten komen naar buiten en spannen een rood-wit lint om de tuin, een rode kater schiet naar buiten. Met een schok bedenk ik wie er in dat huis woont: een doodnormale man van begin zestig en ik herinner me hem samen met zijn kat. Mijn opwindning verandert in ongerustheid en ik blijf kijken naar de agenten die met elkaar overleggen, zoekend om zich heen kijken, een buurvrouw op het lint wijzen en haar terug naar huis sturen. Ik hoop niet dat de man een ongeluk heeft gehad of dat hem erger overkomen is. Mij was niets opgevallen toen ik zojuist langs zijn huis ben gelopen naar de supermarkt. Ik zie mijn buren naar buiten gaan en met elkaar praten in de portieken. Ze staan met de armen over elkaar en kijken naar de politie in hun straat, de lijkwagen die komt aanrijden.

2

Het voelt zo dichtbij als er in je eigen straat iets naars gebeurt wat normaal gesproken elders gebeurt. Het is de reden waarom ik mijn moeder heb gebeld, maar ik zeg er niets over, haar stem horen is genoeg. Ondertussen neem ik een slok koffie en luister maar half naar wat ze zegt. Misschien zwijg ik, omdat ik het nog niet wil benoemen. Mijn buurman was een man met opvallend grote handen waarmee hij soms zijn rode kater oppakte als die voor het raam zat te miauwen. Ik vertel het haar later wel, morgen, of waarschijnlijk ziet ze het straks zelf op het nieuws en begrijpt ze niet waarom ik er niets over zei.

Ik blijf kijken naar de woning en luister naar het gepraat van mijn moeder die vertelt dat mijn zus sinds een halfjaar op zoek is naar een andere woning, dat ze heeft meegedaan aan een programma. Ze vonden hun huis te klein worden. Ik vertel dat ik haar een paar dagen geleden op tv heb gezien en dat ik de presentator zoiets had horen zeggen; steeds meer spullen, hobby's van de kinderen, racefietsen van haar en Ricardo. Mijn neefje en nichtje waren vijf en negen toen ik ze voor het laatst had gezien. De kinderen leken reuzen op de foto die kort op tv werd getoond, alsof ze in één nacht uit hun kleren waren

gescheurd. Marie was in vijf jaar tijd uitgegroeid tot een pubermeisje en ze leek op onze moeder; dezelfde spitse vormen in haar gezicht. Mijn zus heeft dat ook een beetje.

Ik drink mijn zoveelste kop koffie vanochtend en bedenk dat we elkaar van niets meer op de hoogte stellen, dat we dat niet meer nodig vinden, ook niet uit een soort idee van dat we toch zussen zijn, gewoon omdat we heus nog wel aan elkaar denken. Vijf jaar gaat snel voorbij. Zij was moe geworden van mij en de situaties waarin ik verzeild raakte, alsof zij daar iets mee te maken had. Ik had haar niet eens verteld over mijn problemen. Ik keek wel uit. Ze heeft me bewust aan de kant gezet, omdat ik te moeilijk was en ze liever stabiele mensen om zich heen had. Zo iets was het, zo kwam het op mij over. Ze wilde me niet meer zien, of alleen op dagen wanneer het haar uitkwam, als ze er niet meer onderuit kon. Zei ze dat we elkaar drie weken geleden nog hadden gezien. Ik had naar haar geroepen dat niet iedereen op aarde een perfect leventje leidde en of ze wel besepte dat werkelijk alles op haar voorwaarden moest gaan. Ik wilde niet langer aan het lijntje worden gehouden. Ik ben te lang haar kleine zus gebleven.

Een vriendin bij wie ik mijn hart luchtte had simpel gezegd dat het nou eenmaal zo kan gaan met familierelaties, maar dat geloofde ik niet. Soms lijken dingen zo te gaan, alsof er niets tegen te doen is. Die vriendin zie ik ook niet meer. Het zal twee jaar geleden zijn dat ik haar voor het laatst heb gesproken. Ik kon er niet tegen dat ik altijd degene was die haar belde om te vragen hoe het ging en of we elkaar konden zien. Ze had gelijk gekregen; dingen gaan soms zo: vriendschappen verwateren of stoppen abrupt. Ik ben eraan gewend geraakt en heb me ervoor afgesloten; het raakt me nauwelijks. Mensen moeten me maar nemen zoals ik ben en als dat te ingewikkeld is, blijven ze

maar weg. Dat scheelt mij een hoop gedoe. Ik hoor mijn moeder zeggen dat Ricardo een ongeluk heeft gehad met zijn racefiets, geschampt door een auto en met zijn hoofd op de straat gevallen. Gelukkig droeg hij een helm, want er zat een barst in. 'Stel je voor als hij geen helm had gedragen?' Ik vraag hoe het met hem is. Op tv had ik gezien dat hij wat grijs geworden was, maar verder leek hij weinig veranderd. Hij was iemand die altijd iedereen voor de gek probeerde te houden en als het scheetkussen nog niet was uitgevonden, had hij dat gedaan.

Mensen blijven staan bij het lint en praten met elkaar, wijzen naar de gesloten luxaflex voor de ramen en de politieauto's die half op de stoep staan. Twee mensen hebben een hond bij zich waarvan de ene aan de andere begint te snuffelen. Zijn baas trekt aan de riem en spreekt het beestje kort toe, maar het helpt niet. Boven de overbuurman wonen drie zusjes en de oudste maakt een radslag in de tuin naast het lint, probeert daarna op haar handen te blijven staan. Een oudere dame applaudiseert voor haar kunsten en de zusjes lachen naar haar, ze kennen haar en volgens mij woont ze een straat verder. Ze houdt een fiets vast met een rieten mand voorop. Een van de zusjes gaat op haar tenen staan en kijkt erin, maar het mandje is leeg. De vrouw lacht en grabbelt in haar jaszak. Het is iemand die altijd lekkers in haar zakken heeft om uit te delen en de meisjes weten dat. Nog een radslag tot de moeder uit het raam hangt en ze wegstuurt.

Een man gooit een peuk op de stoep, kijkt ongeïnteresseerd opzij naar de mensen en struikelt bijna over een hond. 'Hé!' roept hij en binnen twee tellen staan mijn burens weer achter het raam voor de sensatie. Als de hond begint te blaffen, kijk ik recht in de ogen van mijn overburen, een stel met een baby.

Waarschijnlijk kunnen ze vanaf hun raam net niet zien wat er aan de hand is en hebben ze de foto's op het internet gevonden. Op de regionale nieuwssite staat een kort bericht over een geweldsincident en dat de vermoedelijke dader voortvluchtig is. De politie roept getuigen op zich te melden. De baby zit op de arm bij haar moeder en de vader gebaart naar mij met een vragend gezicht, maar ik vraag me af wat ik kan antwoorden en schud mijn hoofd, wijs naar de politieauto's. Ik weet niet wat hij uit mijn boodschap haalt. Ik kan moeilijk over straat roepen: 'Het is bij die kale!' En dan nog, er wonen wel meer kale mannen in onze straat. Bovendien ben ik het niet gewend iets hard te roepen.

Misschien komt het doordat de man net buiten mijn zicht woont en ik me iets naar voren moet buigen, met mijn voorhoofd tegen het glas, om zijn woning te kunnen zien. Ik zou me willen melden als getuige, maar ik heb niets te verklaren. Het was een enkele keer dat we elkaar kruisten op de stoep als ik een wandeling had gemaakt. Als het andersom was geweest, als ik degene zou zijn achter de luxaflex, had evengoed niemand uit onze straat over mij kunnen vertellen: dat ik bijvoorbeeld van de muziek van Roosbeef houd en van gesmolten cheddarkaas op de lasagne, dat ik een groot fan ben van ketjap en het dippen van komkommer in wat dan ook en dat ik gewoon een redelijk zorgeloos leven wil leiden. De buurvrouw links van beneden met een kat zou weten dat ik een kattenliefhebber ben. Ik ga ervan uit dat ze weet dat mijn naam Nora is, omdat ik twee keer per jaar op haar kat pas. En Biga natuurlijk. Hij weet dat ik wandel in de nacht en pas laat ga slapen.

Ik woon vlak bij het park met een grote vijver, een rosarium en een speeltuin, een rondje is precies één kilometer. Aan de

ene kant loop je langs sociale huurwoningen en aan de andere langs nieuwbouwoophuizen. Ze waren gebouwd op een plek waar voorheen loodsen hadden gestaan. Ik heb de sloopwerkzaamheden gezien; de machines die met veel lawaai de houten platen, de stenen muren, de stalen constructies braken. Bergen puin lagen op het terrein die hete zomer en daarna had het maanden stilgelegen. Ik hoorde ze heien op de bouwplaats, woonde er niet naast maar op een bepaald moment was het onmogelijk het constante slagwerk nog te negeren. Wat ik ook deed – beng beng beng – de grond in. Voor de fundering – beng beng – dagenlang tot vier uur in de middag – beng beng – en dat ik er 's ochtends vroeg mee wakker werd. Ik sprak nooit veel met mijn burens, maar toen ineens hadden we leed te delen en we keken elkaar met rollende ogen aan – beng beng – en glimlachten dan. We werden gek van het helse.

Onze supermarkt was een Edah en is nu een Jumbo, onze wijk is gemixt zoals ze dat noemen en soms wordt er geklaagd over te grote loslopende honden in het park, te veel zwerfafval in de gemeentelijke bosschages, maar de sociale verbondenheid wordt geprezen. Vroeger zat iedereen de hele zomer met de radio aan in de voortuintjes en nu is dat minder. Sommigen zeggen daarom dat de wijk verslechterd is en anderen zeggen dat de wijk erop vooruit is gegaan. Ik was vrij snel geaccepteerd door mijn burens en woon net als de meesten in een sociale huurwoning. Mijn overburens met de baby hadden het huis gekocht van de woningbouwvereniging die een aantal huizen van de hand had gedaan en zij kregen in het begin van een bepaalde buurman te horen dat ze moesten oprotten uit zijn wijk, maar later verdween dat. Het lag ook meer aan die buurman, een zeikerd met een mopshond die hij minimaal vier keer per dag uitlaat.

Het had me verbaasd hoe snel er mannen met grote lenzen voor op hun buik uit verschillende auto's waren gesprongen. Ze maakten overal foto's van, zetten hun statieven midden op straat voor het beste plaatje. Wat zagen ze? Een doodnormale straat met sensatie op deze ochtend: het rood-witte lint moest goed in beeld, de politieman die met een serieuze blik de woning uit kwam, de lijkwagen. Ze zagen niet hoe de straat dagelijks leeft, hoe iedere bewoner zijn vaste momenten heeft op de dag en zelfs de katten. De zwart-witte zit het liefst op de stapel tegels bij de heg van de overburen, de lapjes stoot hem soms van zijn troon, de kat zonder staart struint als een rover door de laatste drie voortuinen en wordt weggejaagd. Misschien heeft de wijk niet altijd een goede naam. Misschien wonen andere mensen liever elders in de stad. Wij wonen hier in deze straat in onze prachtige jarendertigwoningen die ontworpen zijn door de architect Siebe Jan Bouma. Misschien zijn de huizen wat gehorig en zit er her en der wat schimmel door lekkage, maar dat is op te lossen. Het zijn oude huizen en de woningbouwvereniging kan worden gebeld. Misschien zijn we achter de deuren niet allemaal even gelukkig en gaat het niet altijd goed met ons, maar onze buurman ligt hier niet weken te wachten totdat hij wordt gevonden. Dat is wat ik bedoel. Die fotografen komen op een melding af en kennen de wijk niet van binnenuit. Het interesseert ze ook niet. De fotografen komen even ons wereldje binnendringen, maar het verhaal dat ze met die ene foto vertellen klopt niet.

3

‘Jullie willen een instapklaar huis met minimaal vier slaapkamers en een studeerkamer, een ruime tuin, een garage, twee badkamers en het liefst een winkelcentrum om de hoek.’ De tv-presentator somde de woonwensen van Jolien en Ricardo op toen ik inschakelde. Ze moesten allemaal lachen. ‘Dat zijn nogal wat eisen!’

‘We weten dat het bestaat,’ antwoordde mijn zus.

Haar lippen glommen subtiel van de lipgloss, haar haren zaten vastgeknoot met een paar losse plukken die langs haar gezicht vielen. Ze droeg een lichtblauwe jas tot op haar knieën over een zachte wollen trui. Ze droegen beiden een spijkerbroek, terwijl Ricardo in mijn geheugen nooit een spijkerbroek aanhad. Zijn rode windjack stond goed bij zijn donkere haren. Ze waren duidelijk gestyled door het programma en ze pasten zo in een of ander glossy magazine waarin ze werden geïnterviewd over het goede leven. Het budget voor de nieuwe woning betrof dan ook ruim acht ton.

‘We hebben met behulp van de makelaar drie huizen voor jullie gevonden die voldoen aan de criteria. Jullie houden van modern?’

‘Het huis moet wel een eigen sfeer hebben,’ zei Ricardo, en mijn zus knikte.

‘Dat kan je creëren. Daarvoor kunnen jullie terecht bij onze stylistes Tyara en Desiree.’ Twee jonge vrouwen die sjouwden met lampen en een tapijt werden in beeld gebracht.

Ricardo had de hand van mijn zus vastgepakt toen de presentator hen op het eerste huis wees, een villa in de stijl van de Amsterdamse School. Het grind knarste onder hun schoenen en de camera zoomde in op hun gezichten toen ze zagen dat in de achtertuin een jacuzzi was geplaatst. Daarna bewonderden ze het visgraatmotief van de houten vloer in de woonkamer, de authentieke vensterbanken, de ornamenten die overal terugkwamen, het uitzicht op de tuin. Aan de rand van het gazon stond een treurwilg en op de zonnigste plek een set loungebanken, die zichtbaar niet bij de plaatselijke bouwmarkt waren gekocht. Kwaliteit: alles was met zorg ingericht en afgewerkt. Jolien leunde op het granieten keukenblad, maar zij was niet de kok van hen tweeën. Een taart bakte ze af en toe, zei ze, en die taarten van haar kende ik: met appels van de enige boom uit onze eigen tuin. De presentator moest erom lachen.

We groeiden op in een kenmerkend jarenzeventigrijtjeshuis in een buitenwijk: een doodnormaal huis, net als iedereen, en vlak bij ons huis was een kleine speeltuin waar alle kinderen aan het klimrek hingen en op het picknickbankje grapjes zaten te maken. We waren gelijk, dat idee had ik tenminste. Mijn vader stapte nooit meer ons huis binnen, al had hij er jaren gewoond. Hij was blij dat hij weg was uit de buitenwijk en noemde het verstikkend. Ik begreep niet wat hij bedoelde, maar Jolien wel of ze deed voor hem alsof. Ik had me er thuis gevoeld en het viel me pas op toen ik jaren later door de straat

van mijn vader fietste – hij woonde er al lang niet meer – dat iedereen daar met zorg gekleed was, dat ze mensen waren die hielden van klasse en dat het leek alsof dat voor iedereen gold. Ik herinner me dat in de supermarkt vele soorten kazen mooi uitgestald in het midden van de winkel lagen, de speciale broden, de verse vleeswaren en dat het er zo lekker rook. Bij ons was alles normaler, ook wel kazen, vleeswaren en brood, maar minder opzichtig dan in de supermarkt bij mijn vader om de hoek.

Voor het bedrag van acht ton kan mijn zus een droomhuis voor zichzelf kopen. Alsof ze de loterij heeft gewonnen, maar zij en Ricardo keken de camera in alsof het de normaalste zaak van de wereld was. Ik gun het haar. Ze heeft er ongetwijfeld hard voor gewerkt. Ricardo heeft haar altijd ondersteund en aangemoedigd, zoals mijn vader dat ook altijd deed. Ze was zijn oudste dochter, zijn eerste kind, het kind dat alles goed deed, alles eerder had gedaan dan ik.

Ik neem een slok thee. Mijn moeder had gezegd dat ze boodschappen ging doen, dat ze me later deze week zou bellen en tegen Jolien zou zeggen dat ik haar op tv had gezien. Misschien denkt ze dat ik amper reageerde vanwege het gedoe met mijn zus. Ze vindt het niet fijn om tussen ons in te staan, logisch ook, en allebei proberen we haar zo min mogelijk met onze soret te belasten door er eigenlijk niets over te zeggen, wat ze ook niet fijn vindt.

Vroeger was ik altijd met Jolien en ik had me nooit kunnen voorstellen dat ik haar niet meer zou zien. Na schooltijd trok ik op met haar vrienden, hingen we rond in het centrum van de stad; beetje bij het winkelcentrum, soms in het parkje achter de grote kerk, het viaduct bij het oude postkantoor. Er waren

zat van dat soort plekken waar we uit de wind konden staan. Dat deden we toen we pubers waren, ik veertien en zij zestien, rond die leeftijd. Ik bleef het kleintje van de groep, maar voelde me geaccepteerd, hoewel ik af en toe luidruchtig een opmerking moest maken waar ze allemaal om lachten. Anders was ik bang dat ze me vergaten. Mijn eigen klasgenoten zaten veel meer thuis, hingen op de bank te gamen en daar vond ik niets aan. Ik blowde liever mee.

Met mijn telefoon maak ik net als de fotografen een foto van de rood-witte linten. Ik merk dat ik het uit een soort automatisme doe en eigenlijk is het vreemd. Het is een situatie waarbij ik niet betrokken ben, de ellende van een ander, maar misschien doe ik het omdat ik uit het raam kijk en mijn burens dat ook doen. Het vastleggen ervan is niet nodig, een herinnering in mijn telefoon om aan anderen te laten zien als ik vertel over die keer dat onze straat vol stond met politie. Een vluchtig plaatje is het, een beetje bewogen.

De eerste twee jaar van mijn leven worden samengevat in een enkel fotoalbum dat met zorg was samengesteld door mijn moeder. Op de meeste babyfoto's van mij staat Jolien ernaast, soms in dezelfde kleding. Onze moeder vond dat leuk. De jaarentachtigfoto's zijn verkleurd, waardoor het begin van mijn leven nog langer geleden lijkt. Vlak na mijn derde verjaardag zijn onze ouders gescheiden en kreeg mijn vader een vriendin, terwijl mijn moeder alleen bleef; nog steeds is ze dat. Ze gaat weleens mee met van die georganiseerde single-busreizen en vindt dat ik dat ook moet doen. Ik heb geprobeerd uit te leggen dat het niets voor mij is om te moeten optrekken met een groep onbekenden. Het idee alleen al geeft me stress. Bovendien kost een vakantie geld.